

J. J.

Zniszczone kieraty z XVIII wieku

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 4/3, 585-586

1959

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Interesującym uzupełnieniem artykułu jest mapka sieci kolejowej na ziemiach polskich w latach 1842—1915, z oznaczonymi datami zakończenia budowy poszczególnych linii.

J. J.

PRACE ARCHEOLOGICZNE W OLBII

Nr 1 „Encyklopedii Współczesnej“ z r. 1959 zawiera opracowane przez Zofię Gansiniec hasło „Olbia“. Autorka obok historii miasta przedstawia przebieg prowadzonych tam badań archeologicznych oraz ich rezultaty, a więc odkrycie pieców garncarskich, hutniczych, piekarskich, warsztatów terakoty, wytwórni wina itp. Na terenie Olbii pracowała w r. 1957 polska ekipa archeologów. Na materiałach z Olbii oparty był arykuł I. L. Znaczkó-Jaworskiego *Badania doświadczalne nad starożytnymi zaprawami budowlanymi i materiałami wiążącymi* w nrze 3/1958 „Kwartalnika Historii Nauki i Techniki“.

J. J.

Z HISTORII TECHNIKI WOJSKOWEJ

Mgr inż. Zbigniew Bursztynowski podaje w artykule *Rozwój i zastosowanie sprzętu do przeprawy wojsk przez przeszkody wodne* („Przegląd Techniczny“ nr 23 i 24/1958) rys historyczny rozwoju sprzętu przepławczego aż do okresu II wojny światowej włącznie. Autor wspomina o indywidualnych środkach przeprawy stosowanych przez wojska Aleksandra Macedońskiego i legiony Cezara (worki zszywane ze skór zwierzęcych i napelniane powietrzem), dalej o mostach pływających budowanych na polecenie królów perskich przez cieśniny Bosfor i Dardanele. Z zakresu techniki polskiej wymienia znany most na Wiśle, zbudowany w roku 1410 w czasie wojny z Krzyżakami, oraz prace polskic inżynierów (St. Sarnicki *Księgi hetmańskie*, XVI w. i A. dell'Aqua *Podręcznik artylerii*, XVIII w.) w których dają oni obraz zagadnień związanych z przeprawą wojsk nie tylko na terenie Polski, lecz również w całej ówczesnej Europie. Najbardziej szczegółowo jest potraktowany sprzęt i wyposażenie z czasów II wojny światowej.

J. J.

ZNISZCZONE KIERATY Z XVIII WIEKU

Na terenie województwa kieleckiego istniały jeszcze do 1947 r. dwa uzbębne kieraty drewniane z XVIII wieku. Niestety zostały one całkowicie zniszczone. Zachowały się jedynie ich fotografie, które publikuje w swoim arty-

kule na ten temat dr Tadeusz Przypkowski („Przegląd Techniczny“ nr 19/1958, rubryka „Z historii techniki“).

Autor omawia również znane ze źródeł historycznych typy uzębionych kieratów (wg Agricoli, Christiana Wolffa i innych) oraz wskazuje na pewne analogie istniejące między konstrukcją tych kieratów i konstrukcją najstarszych zegarów żelaznych z XIV wieku.

J. J.

EKSPLOZJE KOTŁÓW PAROWYCH W FABRYKACH WARSZAWSKICH

Wybuch kotła parowego w fabryce Lilpopa przy ul. Czerniakowskiej w Warszawie musiał być wypadkiem dość szeroko ongiś (1889) komentowanym. Świadczą o tym współczesne wypowiedzi prasowe, pisane przez dziennikarzy jak również przez fachowców. Jak wynika z szeregu opinii przytoczonych przez mgr Marię Rojkową w artykule *Eksplozja kotła parowego u Lilpopa* („Przegląd Techniczny“ nr 23/1958, rubryka „Z historii techniki“) trafnie oceniano przyczyny katastrofy. Wsuwano też wiele słusznych postulatów w zakresie bezpieczeństwa pracy przy obsłudze kotłów. Porównując te postulaty z obowiązującą obecnie uchwałą w dziedzinie BHP widać ich bardzo wyraźną zbieżność.

J. J.